



ที่นี่มีความแตกต่างมากมาย

ครูแอม

ตอนที่ ๑ ก่อนจะได้เข้ามาทำงานที่นี่

ตั้งแต่เออร์ลีรีไทร์ มีคนมาชวนไปเป็นบรรณาธิการหนังสือแบบเรียนอยู่สองปี ช่วงแรก ๆ ก็รู้สึกสนุกกับการทำสิ่งใหม่ ๆ และยังได้ใช้ความรู้เก่าเรื่องการทำหลักสูตรมาใช้ แต่พอนานไป กลับรู้สึกเหมือน “ปลาผิวน้ำ” ก็เลยโบกมือลา

แล้ววันหนึ่ง พี่คนหนึ่งซึ่งทำงานเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนนานาชาติแห่งหนึ่งโทรศัพท์มาหา เมื่อรู้ว่าฉันอยู่บ้านเฉย ๆ หลังเออร์ลีรีไทร์ พี่คนนี้เคยพานักศึกษาปริญญาโทสาขาการสอนภาษาต่างประเทศไปดูการสอนของฉันหลายครั้งที่โรงเรียนเดิมที่ฉันเคยทำงานอยู่

“หนูไม่สนใจมาทำงานที่นี่หรือ ทำงานครึ่งเวลาก็ได้นะ **ที่นี่ครูมาทำงานเมื่อถึงเวลาสอน พอสอนเสร็จก็กลับบ้านได้เลยนะ** ที่นี่เขาไม่สนใจหรอกว่าเราจะไปเตรียมการสอนที่ไหน ขอให้อถึงเวลาสอน เรามาสอน เท่านั้นแหละ”

ฉันฟังแล้วรู้สึกสะอึกตุ้ มาทำงานเมื่อถึงเวลาสอน พอสอนเสร็จก็กลับบ้านได้เลย ฟังแล้วดูดีมากนักภาพว่าได้นั่งเตรียมการสอนที่บ้านในบรรยากาศที่สงบ สบาย ๆ ฉันเริ่มรู้สึกสนใจ อีกอย่างหนึ่ง อดถามตัวเองไม่ได้ว่า สิ่งที่ตัวเองถนัดที่สุด และมีความสุขเมื่อทำ ก็คือสอนหนังสือใช่ไหม

หวนคิดว่าเราใช้เวลากับการเรียนภาษาต่างประเทศนี้มานานกี่ปีนะ สองปีสมัยเรียนชั้นมัธยมปลาย สี่ปีในมหาวิทยาลัย ได้ทุนไปเรียนที่ประเทศ

ของเขากี่สองปี ได้ทุนไปอบรมสองเดือนที่ประเทศนี้อีกครั้ง สอนให้เด็กไทยเกิดความชื่นชอบในภาษานี้มาเกินสามสิบปี รวมแล้วเวียนว่ายตายเกิดกับภาษานี้มาเกือบสี่สิบปี เกินครึ่งอายุ จะปล่อยให้สิ่งที่เคยเรียนรู้ค่อย ๆ เสื่อมไปตามกาลเวลาหรือ ฉันก็เลยเดินทางไปดูสภาพของโรงเรียนนี้ก่อนตัดสินใจว่าควรไปสอนที่นี่ไหม

เมื่อไปถึงโรงเรียน ต้องแลกบัตรกับพนักงานรักษาความปลอดภัยที่แต่งเครื่องแบบเหมือนตำรวจในภาพยนตร์จีน โรงเรียนเงียบมาก เงียบมากเหมือนไม่มีคนอยู่ทั้ง ๆ ที่มีการเรียนการสอน หลังจากได้คุยกับพี่อาจารย์ใหญ่โรงเรียนนานาชาติที่นี่ ก็เริ่มรู้สึกเอนเอียง คิดจะมาทำงานที่นี่ โดยเฉพาะประโยคที่ว่า

“**ที่นี่เขาทำงานประมาณเดือนครึ่ง หยุดครึ่งเดือน หยุดกลางเทอมบ้าง หยุดตามเทศกาลบ้าง** อีกอย่างหนึ่งฝรั่งเขาถือว่า หลังจากทำงานหกถึงเจ็ดสัปดาห์ **ทั้งร่างกายทั้งหัวสมองคนเราก็ล้าแล้ว ทั้งครูทั้งนักเรียน ต้องหยุดพัก**” อืม... ทำไมฟังดูดีจัง ก็เลยตอบตกลงแล้วยอมกรอกใบสมัคร คิดว่าเขาก็คงรับเราเข้าทำงานเลยเพราะท่าทางของพี่อาจารย์ใหญ่อยากให้ฉันทำงานที่นี่มาก ผ่านมาสองอาทิตย์ พี่เขาก็โทรศัพท์มาบอกว่า

“หนูต้องมาสอบสอนแล้วสัมภาษณ์ด้วยนะ คนที่ดูการสอนและสัมภาษณ์เป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่าย

ฝรั่งหนึ่งคน กรรมการโรงเรียนสองคน ก็เป็นตัวแทนผู้ปกครองนั้นแหละ แล้วก็พี่รวมสี่คน หนูเตรียมการสอนมาสักสามสิบนาทีนะ มีคนมาสมัครตำแหน่งนี้เก้าคนนะ”

ฟังวูบแรกเกิดความเข็ง เมื่อการแข่งขัน วัยก็ปุ่นนี้ต้องมาแข่งขันอีกหรือ ก็อุตส่าห์บอกลาความวุ่นวายการแข่งขัน แล้วนี่จะต้องมาเจอกับอะไรอีก

เมื่อกลับมาคิดทบทวน เราควรยอมแพ้หรือสอนมาตั้งสามสิบสองปี ถูกแต่งตั้งให้เป็นเลขาคูณย์สาธิตนิตเทศก์การสอนวิชาภาษาจีน เพื่อน ๆ ครูพี่ ๆ ที่สอนอยู่มหาวิทยาลัยพานักศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโทสาขาการสอนภาษาต่างประเทศมาดูการสอน ศึกษานิตเทศก์อุตส่าห์พาฝรั่งมาดูการสอน ต้องเป็นวิทยากรอบรมครูมารวมยี่สิบปี เอาละเมื่อต้องสอนให้ดูก็สอน ความจริงก็คือสอนสอนนั้นแหละ ตลกดีมาสอนเมื่ออายุห้าสิบกว่าใกล้หกสิบเต็มที ฉันคงเป็นผู้สมัครสอบคนเดียวที่มีผลเสีย

หลังจากนั้นก็สนุกกับการคิดว่าจะสอนอะไรดีนะที่สนุกแล้วให้กรรมการเห็นภาพชัดเจนว่าวิธีการสอนของเราเป็นอย่างไร จะใช้อุปกรณ์การสอนอะไรดีนะ แล้วสิ่งที่เตรียมก็คืออุปกรณ์เก่าที่เคยใช้กับนักเรียนแต่ยังเก็บเอาไว้เพราะรักชิ้นงานที่ทำกล่องกระดาษที่บรรจงวาดภาพเอง ที่ด้านหน้าของกล่อง เป็นภาพห้องต่าง ๆ ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องนั่งเล่น ห้องครัว ห้องกินข้าว ระบายสีสดใสเพื่อเอาใจวัยรุ่น นอกจากนี้ก็มีภาพเสื้อผ้าที่วาดเอง กางเกงขายาว กางเกงขาสั้น กระโปรง เสื้อยืด เสื้อยัด ผีกทดลองสอนและจับเวลาให้ได้สามสิบนาที สิ่งที่ต้องปรับเหมือนเป็นการ “สวิตซ์” กลับจากการสอนภาษาต่างประเทศให้กับเด็กไทย เปลี่ยนเป็นสอนภาษาไทยให้กับเด็กต่างชาติ หากภาพบ้านไทยโบราณเพื่อสอดแทรกวัฒนธรรมไทย เอาละฉัน

จะให้กรรมการฝรั่งเป็นนักเรียนเล่นเกมหาเสื้อผ้าที่ฉันจะซ่อนไว้ในห้องต่าง ๆ พวกเขาจะต้องสร้างประโยคภาษาไทยว่า “กางเกงขายาวอยู่ในห้องนอนใช้ไหม” แล้วก็ต้องบ่อนคำถามไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะหาพบคำตอบที่ถูกต้องว่าเสื้อผ้าชิ้นนั้นอยู่ในห้องไหน จริง ๆ แล้วเป็นกระบวนการฝึกโครงสร้างประโยคโดยใช้เกมมาช่วย

วันไปสอบสอน ก็เอากล่องกระดาษทั้งห้ากล่องมาพับให้แบนเพื่อสะดวกในการใส่ถุงถือไปจะได้ไม่ดูพะรุงพะรัง ที่หน้าห้องสัมภาษณ์ มีผู้สมัครสอบมานั่งรออยู่ห้าคน อีกสี่คนจะมาสัมภาษณ์ตอนบ่าย ฉันเป็นคนี่สาม คนแรกสอบสัมภาษณ์เสร็จเดินออกมาพร้อมกับแผ่นป้ายสำหรับติดบัตรคำใหญ่มาก คนที่สองหายไปเกือบครึ่งชั่วโมง ได้ยินเสียงกรรมการหัวเราะเป็นช่วง ๆ ฉันอดคิดในใจไม่ได้ว่ากรรมการคงพอใจผู้สมัครคนนั้น

แล้วก็ถึงตาของฉัน เมื่อเดินเข้าไปในห้องมีผู้ชายฝรั่งค่อนข้างมีอายุนั่งอยู่ คาดว่าคงเป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายฝรั่ง ผู้หญิงฝรั่งสองคนซึ่งเป็นกรรมการบริหารของโรงเรียนที่ได้รับเลือกจากผู้ปกครองนักเรียน ใส่เสื้อเชิ้ต นุ่งกางเกงดูลำลอง ช่างแตกต่างกับชุดผ้าไหมก๊อบก๊อบของกรรมการบริหารคนไทยเวลามาประชุมที่โรงเรียน พี่อาจารย์ใหญ่ฝ่ายไทยที่ฉันรู้จักนั่งอยู่ด้วย กรรมการทุกคนนั่งเรียงกันมีกระดาษข้อมูลของผู้สมัครและมีตารางการให้คะแนนการสอบสอนและสอบสัมภาษณ์ บรรยากาศเป็นแบบห้องเรียน มีกระดานไวต์บอร์ดตั้งอยู่หน้าห้อง ฉันวางถุงอุปกรณ์การสอนลงบนโต๊ะและกล่าวทักทายกรรมการ ผู้หญิงฝรั่งคนหนึ่งบอกฉันว่า

“คุณใช้เวลาแค่สิบห้านาทีนะ เพราะเรามีผู้สมัครหลายคน”

ฉันคุ้นเคยกันมาทันที ไม่รู้ว่าเป็นเพราะนิสัยเดิมที่พ่อแม่ให้มาหรือเป็นเพราะความเป็นครูที่ถือว่าเวลาเป็นตัวประกอบที่สำคัญของกระบวนการเรียนการสอน จึงตอบสวนเขาทันทีด้วยความรู้สึกขุ่นมัวนิด ๆ ว่า

“แล้วคุณมาบอกให้ฉันเตรียมสามลิบนาที่ทำไม สิ่งที่เตรียมมาสามลิบนาที่ แต่คุณให้ฉันใช้เวลาลิบห้านาที่ แล้วคุณจะให้กระบวนการสอนชัดเจนได้อย่างไร”

ผู้หญิงฝรั่งคนเดิมบอกฉันว่า “ถ้ายังงั้นเราขอให้คุณรวบรัดหน่อยได้ไหม”

“ก็ได้” ฉันตอบอย่างไม่ค่อยจะสบอารมณ์นัก

ฉันนำเข้าสู่การเรียนการสอนด้วยภาพบ้านไทยโบราณโดยถามคำถามว่า “คุณรู้จักหรือเคยเห็นบ้านไทยโบราณบ้างไหม” “ปัจจุบันเราจะพบบ้านไทยโบราณมากไหม” “คนไทยในยุคนี้อาศัยอยู่ในบ้านแบบไหน แตกต่างกับบ้านของพวกคุณมากไหม”

แล้วฉันก็สรุปขั้นตอนการสอนให้กรรมการรู้ว่า ฉันจะสอนคำศัพท์ห้องทำห้อง คำศัพท์เสื้อผ้าอีกห้าคำ หลังจากมีการฝึกออกเสียงแล้วก็ให้นักเรียนออกมาจับคู่บัตรคำศัพท์กับบัตรภาพ (เสียงอ่านชื่อห้องและชื่อเสื้อผ้าในบัตรคำเป็นเหมือนเสียงคาราโอเกะ) หลังจากฝึกแล้ว ฉันก็จะให้นักเรียนเล่นเกม “หาเสื้อผ้าในห้อง”

หลังจากสรุปขั้นตอนโดยย่อ ๆ ให้กรรมการฟัง ฉันก็หยิบกล่องห้องต่าง ๆ จากถาดกระดาษมาคลี่วางบนโต๊ะ สายตาของกรรมการดูสนใจกับอุปกรณ์ที่ฉันวาง จากกระดาษพับแบน ๆ กลายเป็นกล่องสี่เหลี่ยมเหมือนห้องต่าง ๆ ส่วนบนเปิดกว้างไว้สำหรับหย่อนภาพเสื้อผ้าที่ต้องแอบซ่อนในภายหลัง

ฉันแจกเอกสารตารางสำหรับเล่นเกม บอกสถานการณ์ของเกมดังนี้ บ้านหลังนี้เป็นบ้านที่ไร้ระเบียบ เสื้อผ้าอยู่ผิดที่ผิดทาง ให้พวกคุณตั้งคำถามตามประโยคตัวอย่างบนกระดานว่า “กางเกงขาวาวอยู่ในห้องนอนใช่ไหม” เพื่อหาเสื้อผ้า ถ้าไม่พบให้ใส่เลขศูนย์ ถ้าพบให้กากบาท แต่ละห้องจะมีเสื้อผ้าเพียงหนึ่งชิ้น เมื่อพบแล้วให้เปลี่ยนคำศัพท์เสื้อผ้าและชื่อห้องใหม่ โดยพูดประโยคที่ใช้โครงสร้างประโยคเดิมเพื่อค้นหาเสื้อผ้าชิ้นต่อไป ฉันได้ยินเสียงกรรมการผู้หญิงคนหนึ่งพูดเพิ่มพ่าวว่า “เป็นบ้านที่แปลกนะ วางของไม่เป็นระเบียบ” ฉันนึกหมั่นไส้นิด ๆ นี่แหละฝรั่ง มีสัญชาตญาณของการวิจารณ์ตลอด

แล้วฉันก็บอกให้กรรมการที่จำเป็นต้องเล่นบทเป็นนักเรียนฝึกออกเสียงคำศัพท์ และประโยคตัวอย่าง “กางเกงขาวาวอยู่ในห้องนอนใช่ไหม” ในขณะนั้น ฉันก็รีบฉวยโอกาสที่กรรมการฝึกอ่านคำศัพท์ในตารางเกม แอบหยิบเสื้อผ้าหย่อนลงในกล่องภาพแต่ละห้อง กรรมการผู้หญิงคนหนึ่งเงยหน้าขึ้นดูด้วยความสงสัยว่าฉันกำลังทำอะไร ฉันกลัวว่าเขาจะเห็นว่าฉันแอบใส่เสื้อผ้าแต่ละชิ้นไว้ในกล่องไหน วิญญาณครูพุ่งขึ้นวูบ เผลอตบส่งเสียงดูว่า “ไม่ต้องดูว่าฉันกำลังทำอะไร ฝึกออกเสียงไป” กรรมการผู้หญิงคนนั้นสะดุ้งรีบก้มหน้าฝึกออกเสียงทันที แล้วฝรั่งทั้งสามคนก็พยายามผลัดกันพูดออกเสียงประโยคเพื่อหาเสื้อผ้า ในที่สุดก็พบคำตอบที่ถูกต้องหนึ่งคำตอบ ท่าทางฝรั่งที่พบคำตอบรู้สึกพอใจ ฉันก็ชมเขา แล้วบอกว่าสิ้นสุดการสอน

หลังจากนั้นฉันก็นั่งลงเพื่อตอบคำถามสัมภาษณ์ เขาถามว่า “ทำไมถึงคิดมาสอนที่นี่” ฉันก็ตอบว่า “เพราะฉันสุขใจเมื่อสอน” หลังจากกรรมการผลัดกันตั้งคำถามสัมภาษณ์กันไปสักพัก พี่อาจารย์ใหญ่ถามว่าสนใจที่จะมาสอนเต็มเวลา

ใหม่ ซึ่งพี่เขาเคยบอกฉันว่า “ถ้าสอนเต็มเวลา ประมาณสิบแปดชั่วโมงต่อสัปดาห์ ครูที่มีประสบการณ์หลายสิบปีอย่างหนูจะได้รับเงินเดือนประมาณแปดหมื่น” ฉันตอบกรรมการว่า “ยังไง ๆ ก็ขอเป็นครูครึ่งเวลา ไม่อยากเหนื่อย อยากสอนด้วยความรู้สึกพอใจมากกว่า เมื่อไหร่ที่รู้สึกเหนื่อย ความพอใจจะหมดไปค่ะ”

หลังจากสอบสัมภาษณ์เสร็จ ฉันนึกเปรียบเทียบกระบวนการรับสมัครครูเข้าสอนในโรงเรียนไทย เมื่อตอนที่ฉันสอบบรรจุเข้าเป็นครู จำนวนคนสอบคงจะมากจึงไม่สามารถสอบสอนได้ แล้วโรงเรียนเอกชนที่รับสมัครครูครั้งละไม่กี่คนจะมีกระบวนการสอบสอนใหม่นะ ถ้ามีคงจะดีที่จะเลือกใครเข้ามาเป็นครูสักคนโดยมีการสอบสอนก่อน และการที่มีตัวแทนผู้ปกครองมานั่งดูการสอนเพื่อเลือกคนที่จะมาสอนลูกของเขาถือว่าเป็นการคัดกรองที่ดี เป็นจุดเริ่มต้นแรกของการเลือกครูเพื่อลูกของเขาจริง ๆ

แล้วพี่อาจารย์ใหญ่ก็โทรศัพท์มาบอกว่า ฉันและครูอีกหนึ่งคนถูกเลือกจากผู้สมัครเก่าคน ฉันต้องสอนเด็กฝรั่งสามระดับชั้น ชั้นเด็กสุดอายุประมาณสิบขวบ ถัดมาประมาณสิบเอ็ดถึงสิบสอง และชั้นสุดท้ายประมาณสิบสองถึงสิบสามขวบ ส่วนครูอีกคนสอนเด็กลูกครึ่งฝรั่งไทย ฉันมีเวลาเตรียมตัวประมาณสองเดือนก่อนเปิดเทอมในเดือนกันยายน ฉันเชื่อมั่นกับการสร้างเอกสารประกอบการสอน “สวิตซ์” เนื้อหาจากตำราฝรั่งสำหรับเด็กไทยเป็นภาษาไทยให้เด็กฝรั่ง พยายามแทรกภาพการ์ตูนมากมายเพื่อช่วยความเข้าใจ ทฤษฎีการอบรมการเรียนการสอนเก่า ๆ ถูกนำมาใช้

แล้ววันเปิดเทอมก็มาถึง ฉันไปทำงานวันจันทร์สอนสามชั่วโมงเช้าแล้วกลับบ้าน วันพุธสอนเต็มวันสี่ชั่วโมง วันพฤหัสบดีไปสอนบ่ายโมง สามโมง ก็กลับบ้านแล้ว รู้สึกว่ามีเวลาว่างมากมาย ได้ตื่นสาย นอนเต็มอิ่ม รู้สึกสดชื่นมีพลังงานเต็มที่เมื่อก้าวเข้าห้องสอน ได้ใช้เวลาว่างที่เหลือบรรจงเตรียมการสอน ได้มีเวลามากมายที่จะเตรียมการสอนที่ตัวเองคิดว่าดีที่สุด มีความสุขตั้งแต่เตรียมการสอนแต่ละบท ประณีตกับการค้นหาภาพการ์ตูนประกอบการสอน สนุกกับการประดิษฐ์สื่อการสอนแต่ละชิ้น มีความสุขกับการเป็นครูอีกครั้ง เหมือนกับช่วงเวลาแรก ๆ ที่เริ่มเป็นครู และคิดว่าตัวเองยังโชคดีมากที่สุดที่ได้เป็นครู แม้ว่าจะเป็นครูสอนเด็กต่างชาติ

นึกดีใจที่เหมือนได้เอาคืนเจ้าของภาษาที่สามสิบปีที่เคยทำให้เด็กไทยสนุกกับการเรียนภาษานี้จนเพื่อนครูวิชาอื่นหมั่นไส้เด็กกว่าทุ่มเทกับวิชานี้มากกว่าวิชาอื่น เคยลุ่นให้นักเรียนไทยพยายามออกเสียงภาษานี้ และดีใจที่หลายคนออกเสียงได้ดี แต่ตอนนี้เหมือนภาพที่ถูก “สวิตซ์” กลับ ฉันยืนอยู่หน้าชั้นเรียนพยายามลุ่นให้เด็กต่างชาติผมสารพัดสี ตาสีน้ำตาล สีฟ้า สีเทา ที่พยายามออกเสียงภาษาไทย อดอมยิ้มไม่ได้เมื่อเห็นเด็กทำคอดียาวเพื่อพยายามออกเสียงคำที่มีเสียงตรี เสียงจัตวา ยิ่งเวลาที่ต้องพูดประโยคยาว ๆ ธรรมชาติภาษาแม่ของเด็กที่ต้องขึ้นเสียงสูงเมื่อยังไม่จบประโยค ทำให้เกิดเสียงเพี้ยน ๆ เต่าน่าเอ็นดู รู้สึกสุขใจที่ยังไง ๆ ก็ยังได้เป็นครู

(อ่านต่อฉบับหน้า)

